

Co skutečně způsobuje odlesňování

OVĚŘENÁ FAKTA

Odlesňování je trvalá přeměna lesa na jiné typy využití půdy, jako je zemědělství, pastviny, sídla nebo infrastruktura. Zatímco přírodní jevy, jako jsou bouře nebo škůdci, mohou dočasně snížit rozlohu lesů, odlesňování označuje výhradně dlouhodobou ztrátu lesních funkcí a lesního pokryvu.

Skutečné globální důvody úbytku lesů

Hlavní příčinou odlesňování a ničení přirozených stanovišť je zemědělství, rozvoj a těžba. Celosvětově je přibližně 80 % odlesňování způsobeno zemědělskou produkcí, protože lesy jsou káceny, aby uvolnily prostor pro chov dobytka, pěstování palmového oleje, sóji a dalších plodin. Nelegální těžba dřeva, rozvoj infrastruktury (stavba silnic a domů) a těžba nerostů mají rovněž významný podíl na úbytku lesů.

Odlesňování je nejvýraznější ve třech hlavních lesních oblastech: v povodí Amazonie (Jižní Amerika), Konga (Střední Afrika) a v jihovýchodní Asii. Jihovýchodní Asie, zejména Indonésie a Malajsie, výrazně snížily úbytek primárních lesů po roce 2015 díky moratoriím a firemním závazkům „žádné odlesňování“.

V Jižní Americe, kde přirozené lesy ve srovnání s ostatními kontinenty zabírají největší rozlohu, se míra odlesňování mezi jednotlivými zeměmi Amazonie liší, především proto, že faktory, které tento proces pohánějí, se v regionu různí. V Brazílii například většinu kácení provádějí velké a středně velké ranče, které vytvářejí pastviny pro dobytek, zatímco v jiných zemích je relativně rozšířenější role drobných zemědělců, kteří kácí les pro zemědělství. Problém bývá často závažnější v oblastech blízko měst, silnic a řek, kde je přístup do lesů snazší. Avšak i odlehlé regiony, dříve považované za nedotčené, jsou pod rostoucím tlakem. Přítomnost cenných surovin, jako je mahagon nebo zlato, přitahuje dřevorubce a těžaře, což vede k výrazné degradaci lesů.

K lidské činnosti se navíc přidává změna klimatu, která škody dále zhoršuje. Častější a intenzivnější požáry, dlouhotrvající sucha a přemnožení škůdců zanechávají lesy oslabené a zranitelnější. Zatímco větrné bouře, požáry a kůrovec patřily tradičně mezi hlavní přírodní hrozby, nedávné vlny veder v kombinaci se suchem výrazně zvýšily úmrtnost stromů v mnoha lesních oblastech.

Navzdory rozšířenému přesvědčení však papír není hlavní příčinou odlesňování. Papír obvykle pochází z odpovědně obhospodařovaných lesů, plantáží nebo z recyklovaných materiálů. Drtivá většina (více než 90 %) dřevní vlákniny používané evropským papírenským průmyslem pochází z Evropy. Aby bylo zajištěno, že dřevo pochází z udržitelných zdrojů, papírenský průmysl silně spoléhá na certifikaci lesů – 73 % dřeva a 90 % tržní buničiny pochází z certifikovaného lesního hospodaření.

Evropské lesy se zvětšují, ne zmenšují

V Evropě je situace povzbudivá. Lesy pokrývají přibližně 40 % evropského území a jejich rozloha i objem rostou. V současnosti činí celkový objem zhruba 28 miliard m³ a každoročně se zvyšuje asi o 612 milionů m³. Po odečtení vytěženého dřeva jde o čistý roční přírůstek přes 2 %. Polopřirozené lesy tvoří více než 90 % rozlohy evropských lesů, plantáže přibližně 3 % a pralesy asi 2 %.

V Evropě, kde jsou téměř všechny původní lesy chráněny, pochází papír z udržitelně obhospodařovaných lesů, v nichž je cyklus výsadby, růstu a těžby pečlivě řízen.

Existuje řada systémů, které zajišťují, že jsou lesy spravovány udržitelným způsobem. Nejdůležitějšími jsou Forest Stewardship Council (FSC) a Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC). Oba systémy mají podobné cíle: certifikovat lesy podle důvěryhodných, nezávisle ověřených standardů odpovědného lesního hospodaření, chránit přirozené biotopy rostlin a živočichů a respektovat práva lesních pracovníků i místních komunit. Oba také provozují robustní systémy kontroly původu, které sledují dřevo a dřevní vlákno v každém kroku dodavatelského řetězce — od lesa až po konečného uživatele.

Hlavní příčiny odlesňování jsou

- **Zemědělství** – kácení lesů kvůli plodinám, jako je kakao, sója a palmový olej
- **Chov dobytka**
- **Těžba dřeva** pro palivo, stavební dřevo a nábytek
- **Rozvoj infrastruktury**
- **Těžba a dobývací průmysl**
- **Požáry a faktory spojené s klimatem**

Na závěr

Odlesňování je nepochybně globální problém, u něhož je nutné legislativně kontrolovat změny ve využívání půdy, zejména pro zemědělství, chov hospodářských zvířat, těžbu dřeva, hornictví a rozvoj měst.

V Evropě pomůže omezit odlesňování po celém světě nové nařízení Evropské unie o odlesňování (EUDR), které vstoupí v účinnost od prosince 2026. EUDR zajistí, že komodity nakupované v EU — včetně sóji, hovězího masa, palmového oleje, dřeva, kaučuku, kakaa a kávy — budou muset pocházet z legitimních, legálních zdrojů, které nepřispívají k odlesňování ani degradaci lesů.

V Evropě, stejně jako v Severní a Jižní Americe, je papír součástí udržitelného cyklu, v němž je surovina získávána odpovědně, recyklována a znovu využívána v rámci oběhového hospodářství. V Evropě byly papírové vlákna v roce 2024 znovu použity v průměru čtyřikrát a 51 % vláknité suroviny používané evropským papírenským průmyslem pocházelo z recyklovaného papíru. V roce 2024 bylo v Evropě sebráno a recyklováno celkem 53,4 milionu tun papíru, což odpovídá míře recyklace 75 %. V roce 2021 se signatáři Evropské deklarace o recyklaci papíru zavázali dosáhnout míry recyklace 76 % do roku 2030.

Papír je jedním z nejvíce recyklovaných výrobků na světě a představuje model oběhového hospodářství: vyrobit, použít, recyklovat a znovu využít.

Zdroj: New Fact Sheet: What's Really Causing Deforestation? - Two Sides

Přeložila: [Česká unie vydavatelů](#)

